

Verantwoording

Het geschiedwerk tot welks samenstelling ik in 1955 opdracht kreeg en waarvan de voltooiing meer dan dertig jaar in beslag heeft genomen, heeft niet alleen een eigen geschiedenis maar ook een eigen voorgeschiedenis gekend. In deze Verantwoording wil ik weergeven hoe ik tot mijn opzet kwam, welke werkwijze ik heb gevolgd, welke bronnen ik bestudeerde, hoe mijn concept-teksten tot stand kwamen, welke personen of instanties met die concept-teksten bemoeienis hadden en wat mijn verantwoordelijkheid inhield. Dat ik eerst op de voorgeschiedenis inga, heeft niet alleen te maken met het feit dat zij er bij hoort maar vooral ook met de omstandigheid dat vele van de denkbeelden die ik bij het opzetten van *Het Koninkrijk der Nederlanden in de Tweede Wereldoorlog* ging verwezenlijken, mij al voor ogen stonden voordat ik de opdracht tot de samenstelling kreeg.

Voorgeschiedenis

Een klein deel van de voorgeschiedenis ligt in Londen, een veel groter deel eerst in bezet en vervolgens in bevrijd Nederland.

Wat Londen betreft, het volgende.

Ik was in september '32, achttien jaar oud, geschiedenis (en sociale aardrijkskunde) gaan studeren aan de Universiteit van Amsterdam, waar van alle hoogleraren N. W. Posthumus (economische geschiedenis) mij het meest had aangesproken, vooral met zijn doctoraal-colleges over de Leidse lakenindustrie van de zestiende tot de achttiende eeuw – uit een veelheid van bronnen had hij een boeiend beeld opgebouwd. Ik had in november '37 het doctoraal examen afgelegd, had vergeefs getracht een functie te krijgen bij het door Posthumus opgerichte Internationale Instituut voor Sociale Geschiedenis (er was geen geld), was in februari '38 redacteur geworden van het weekblad *De Groene Amsterdammer* en was èn op grond van mijn werkzaamheid bij dit blad èn op grond van mijn Joodse afkomst op 14 mei '40 naar Engeland uitgeweken.

Daar werd ik per 1 juli '40 redacteur van Radio Oranje – een functie